

REISVERSLAG 2017

Verslag kennismakingsreis Stichting Sanjay Ganpat Brouwer
naar Pride Month Suriname 2017

09 t/m 19 oktober 2017

Een reis ter kennismaking met onze doelgroep, de LGBT en HIV positieve gemeenschap in Suriname, zowel op individueel als projectmatig niveau, met een focus op ontmoetingen met reeds actieve organisaties binnen onze doelgroep in Suriname. Een reis o.a. ter identificatie van de plaatselijke noden, ter sturing van een nog verder te ontwikkelen uitvoerend beleid van Stichting Sanjay Ganpat Brouwer. De bevindingen die tijdens deze reis zijn opgedaan zijn in dit verslag verwerkt en aangeboden aan het bestuur, om zowel in het jaarverslag 2017 als in het Jaarplan 2018 te worden verwerkt.

Opgesteld door **Johan Ganpat Brouwer**, ambassadeur Collectie Stichting Sanjay Ganpat Brouwer, goedgekeurd en medeondertekend door **Elma de Wolf**, ambassadeur hulpgoederen Stichting Sanjay Ganpat Brouwer

INHOUD

1. De noodzaak van deze eerste reis naar Suriname
blz. 3
2. Ons inventarisatieteam tijdens deze reis
blz 3
3. De financiering van deze reis
blz 3
4. De voorbereidingen
blz 3
5. Tools ter ondersteuning
blz 4
6. De reis van dag tot dag
blz 4
7. Alle bevindingen op een rij
blz 20
8. Conclusies en aanbevelingen
blz 23
9. Financiële verantwoording
blz 25
10. Ondertekening

Na in de eerste maanden na haar oprichting, op 12 juli 2017, op diverse momenten en manieren haar eigen Collectie Stichting Sanjay Ganpat Brouwer (deels) ten gelde te hebben gemaakt, was het voor het verder kunnen ontwikkelen van een actueel beleid, gericht op het zo efficiënt mogelijk kunnen uitvoeren van haar doelstellingen, het helpen verbeteren van het leven en de leefomstandigheden van de LGBT en HIV positieve gemeenschap in Suriname, voor Stichting Sanjay Ganpat Brouwer absolute noodzaak haar doelgroep in Suriname te bezoeken. Een noodzaak die mooi kon worden gecombineerd met het doen van een eerste donatie; het schenken van de gezamenlijke loterijopbrengsten van 2017, in totaal € 760,-, aan Stichting LGBT Platform Suriname, ter medefinanciering van Pride Month Suriname 2017.

2. Ons inventarisatieteam tijdens deze reis

Het inventarisatieteam dat deze reis voor Stichting Sanjay Ganpat Brouwer gaat uitvoeren bestaat uit de ambassadeurs Johan Ganpat Brouwer en Elma de Wolf. Een team dat Sanjay Ganpat Brouwer door en door heeft gekend, waarmee Sanjay's gedachte- en erfgoed leidend blijft voor wat er tijdens deze reis onderzocht wordt en 'ontdekt'. Het echter ook jarenlang samen en individueel hebben gewerkt met wat men noemt 'de onderkant van de samenleving', plus Johan's eigen levenservaring als weduwnaar van Sanjay, Hiv-positieve man, en weggelopen jongetje dat op z'n 17e een hoerenjongen werd, dat ook nog eens een paar keer in de gevangenis gezeten heeft, gecombineerd met het o.a. sinds de eerdere reizen van Johan naar Suriname reeds opgebouwde, zeer uitgebreide netwerk binnen en buiten onze doelgroep, zowel in Nederland als Suriname, met tijdens deze reis opnieuw Elma als zijn collega en rechterhand, maakt dit het meest capabele team dat Stichting Sanjay Ganpat Brouwer voor deze klus naar Suriname zenden kan.

3. De financiering van deze reis

Zowel het retourticket voor de reis als het verblijf in Suriname worden door Johan en Elma zelf gefinancierd. Ter tegemoetkoming in de kosten die ter plekke moeten worden gemaakt, zoals vervoerskosten i.v.m. afspraken en kosten voor telefoon en internet t.b.v. de afspraken uit naam van Stichting Sanjay Ganpat Brouwer, stelt de Stichting een totaalbedrag van € 60,- beschikbaar. Een bedrag dat op enigerlei wijze door een kwitantie dient te worden overlegd.

4. De voorbereidingen

Meteen na het sluiten van het laatste inzamelingsmoment voor Stichting Sanjay Ganpat Brouwer in 2017, het sluiten van de expositie Pink with Pride bij de Go Gallery in Amsterdam, inclusief het bekendmaken van de 3e en laatste winnaar van de kunstloterijen in 2017, werd door beide ambassadeurs op de gezamenlijke woensdagen, die wekelijks dienen om zoveel mogelijk werkzaamheden voor de Stichting te kunnen doen, contact gezocht met onze doelgroep in Suriname, zowel op individueel als op organisatorisch en projectmatig niveau. Cruciaal hierbij was de inzet van ambassadeur Rishi Kanhai en projectvoorzitter Pride Month Suriname 2017 Raoul Franker, beiden woonachtig in

Suriname. Twee kanjers die hun plaatselijke kennis en netwerk voor ons openden, waardoor reeds op voorhand met de meest actieve organisaties binnen onze doelgroep in Suriname contact kon worden gemaakt, met zelfs een aantal concrete afspraken in onze reisagenda als motiverend resultaat.

5. Tools ter ondersteuning

Om haar bestaan en de doelstellingen van Stichting Sanjay Ganpat Brouwer aan haar doelgroep in Suriname te kunnen presenteren werden in de zomer van 2017 drie video-challenges gemaakt, gevolgd door een vrij uitgebreide vragenlijst, die beide onder de doelgroep in Suriname werden verspreid. Hoewel de respons op beide niet echt groot was, kwam er wel degelijk informatie mee naar boven die we zelf nog niet gevonden hadden. Samen met de reeds gedrukte flyers, en 50 Hello Gorgeous Magazines en 5 fotoboeken PROUD@.nl als verbindende cadeaus, reisden ook vooraf geprinte vragenlijsten mee met de ambassadeurs, bedoeld als handige tool bij het voeren van de gesprekken en het verzamelen van zoveel mogelijk actuele informatie.

6. De reis van dag tot dag

Reisagenda Sichtung Sanjay Ganpat Brouwer okt. 2017

Maandag 9 oktober 2017

Vertrek van Amsterdam en aankomst Suriname

Na een lange saaie reis, wat zo'n vliegreis nu eenmaal is, werden we door Sanjay's oudste zus Usha van het vliegveld opgehaald. Na onderweg gepint te hebben en wat boodschappen te hebben gedaan, belanden we rond half acht 's avonds bij ons appartement aan de Mispellaan nr. 2. Alles leek precies te kloppen, zoals het op de foto's was te zien. Alles leek ook echt te werken, zelfs alle voorzieningen waar niet beide ambassadeurs zich bewust van waren geweest, wat vrijwel meteen na aankomst de eerste meevaller al was. Na ik schat een biertje of 2 werd redelijk vroeg het enorme tweepersoonsbed door de ambassadeurs gedeeld, en een weldadige slaap overviel hen redelijk snel.

Dinsdag 10 oktober 2017

- regelen telefoon en internet, let op! Het is een Nationale feestdag!

- bezoek **LGBT platform Suriname** en voorzitter Faisel Tjon A Loi, overhandiging loterijopbrengsten en 3 Prints A4, Costerstraat 27, + 597 892 1470, contactpersoon Raoul Franker

Na vlak voor vertrek reeds door het Pluspunt op de hoogte te zijn gebracht dat het vandaag een nationale feestdag was, de dag van de Marrons, waardoor ons werkbezoek aan hun organisatie voor de volgende dag was vastgelegd, twijfelden we aan de beschikbaarheid van

het LGBT Platvorm op deze vrije dag, dus verplaatsten we onze afspraak met hen succesvol naar de volgende donderdag. Omdat ook bedrijven als Telesur gesloten zijn op dit soort vrije dagen, en we gratis de beschikking hadden over prima functionerende WiFi bij ons appartement, besloten we eerst even te bekijken of we ons ook zonder eigen telefoon- en internetbundel konden redden, gezien de eventueel uit te sparen kosten en de duur van onze verblijf. Op aangeven van zowel Usha als Sharda, de tweede zus van Sanjay, lieten we rond 12 uur Sharda's zoon als taxi voorrijden. Na eerst anderhalf uur bij Sharda op de markt te hebben doorgebracht, bezochten we de festiviteiten rond de Marrondag in de Palmentuin. Na een kort bezoek aan de Toradica Hotelgroep erna, voor een onverwachte ontmoeting met een verre vriend, belanden we rond het etensuur weer terug bij het appartement. Een niet te eten saaie bamisoep luidde het einde in van deze eerste echte dag, waarbij we ons eigenlijk best gelukkig prezen dat deze dag zo lekker relaxt mocht worden ingevuld.

Woensdag 11 oktober 2017

- bezoek **Foundation he + Hiv / Pluspunt Suriname**, Veldhuislaan 5, +597 463 296, contactpersoon: Cristio Wijnhard, Anton Dragtenweg 139, +597 7400497, 13.00 - 16.00 uur

- bezoek **filmavond (Moonlight)** met discussie, Theater Unique, 19.00 - 22.00 uur

De eerste echte werkdag, en wat voor één! Dus vroeg uit de veren, snel ontbijtje doen en de rest van ieders ochtendritueel. Sharda's zoon was de vorige dag alvast besteld, dus rond 10 uur naar de stad voor een eerste familiestop en een tip top lunchje in één van de vele zaakjes in de centrale markt. We hadden 50 SRD reeds als aanbetaling op de komende 15 tot 20 ritten aanbetaald, dus om 12.30 uur keurig gehaald voor de tweede rit naar het Pluspunt Suriname, waar we rond 13.00 uur arriveerden. Met de mededeling dat we straks door een andere chauffeur weer thuis werden gebracht, ivm met eigen werk, maar dat de rit van vanavond wel door zou gaan, werden we verwelkomd door een voor ons openslaande deur en een warm: "Hallo, welkom bij Pluspunt Suriname." inclusief een warme naar ons uitgestoken hand.

In een soort van kantoorruimte met 3 medewerkers achter een computer werden we ontvangen door Jo-Ann, de assistent coördinator van het Linkage project. Een, voor zover we hebben begrepen, overkoepelende organisatie uit de USA die bijvoorbeeld zorgdraagt voor een verloning op minimumloonniveau aan de medewerkers van Suriname Men United, Chances for Life en het Pluspunt Suriname. Na te zijn aangemeld bij coördinator Christio Wijnhard werden we naar de Gemeente Save Space gebracht, die bijna klaar was na een aantal weken opknapwerk. Na een glas thee aangeboden en gebracht te krijgen, was onze eerste gesprekspartner dezelfde Christio Wijnhard, waarmee vanuit Nederland ook de afspraak voor vandaag geregeld was. Na onszelf en de stichting kort te hebben voorgesteld, en de Hello Gorgeous magazines en een fotoboek PROUD@.NL voor de CSS te hebben overhandigd, kregen we uitgelegd wat het Pluspunt Suriname zoal deed. De doelgroep

waarmee men werkt zijn voornamelijk jongemannen, wat een leeftijd betekent van ergens rond de twintig tot iets boven dertig jaar. Een groep die voor het overgrote deel werkloos is, vaak verstoken is van een eigen dak en steeds jonger wordt. Maar ook de eigen situatie, door de problematiek rond de uiting over de eigen geaardheid en of Hiv-status, door nog veel sociaal en maatschappelijk onbegrip, vaak ervaart als een erg grote afstand tot de (werkende) maatschappij. Het Pluspunt organiseert een aantal Supportgroepsessies in de maand, waar deelnemers niet alleen gehoord worden en worden geïnformeerd, maar ook een warme hap eten krijgen en een kleine vergoeding voor het openbaar vervoer. Een vergoeding die ook regelmatig aan andere zaken wordt besteed. Een ander belangrijk werkgebied van het Pluspunt is dan ook een actieve health navigation, waarbij cliënten in alle stadia van het al dan (nog) geen Hiv-besmetting hebben opgelopen worden begeleid. Een steeds groter probleem is het steeds lastiger voorradig zijn van bijvoorbeeld snelle Hiv-testen, ook wel Swap-testen genaamd, en bijvoorbeeld glijmiddel. Voor de doelgroep waarmee het Pluspunt werkt toch vrij essentiële zaken, voor het kunnen voorkomen van gezondheidsproblemen rond SOA en HIV Aids, maar ook voor het goed kunnen monitoren van de gezondheidstoestand van haar huidige en toekomstige cliënten. Een uitgebreider verslag zal, na bij het Pluspunt te zijn besproken en daar waar mogelijk te zijn gecorrigeerd en aangevuld, als bijlage in het jaarverslag Stichting Sanjay Ganpat Brouwer 2017 worden toegevoegd.

Omdat wij de hele middag voor dit bezoek hadden gepland, waarvan nu maximaal een uurtje was gevuld, vroegen we of Christio, en mogelijk nog een aantal van zijn medewerkers, de meegebrachte vragenlijsten met ons zouden willen invullen, ter verbreding van de mogelijk te verwerven informatie, waarmee werd ingestemd. Naast Christio (Coördinator Linkage project) werden ook de antwoorden genoteerd van Jo-Ann (assistent coördinator) Miguel (IT en dataverwerking) en Alex (Health officer). Een aantal zaken die ons bijgebleven zijn: Er zijn steeds grotere tekorten in Suriname, zoals de beschikbaarheid van (voor sexwerkers elke 3 maanden verplichte-) testsets voor SOA en HIV, maar ook opvang- en hangplekken en toekomstperspectief voor de eigen doelgroep. Het mooiste zou zijn als een samenwerking met Stichting Sanjay Ganpat Brouwer een positieve invloed zou kunnen opleveren, voor zowel het verbeteren van het zelfbeeld van de cliënten, als het bieden van een mogelijk opening richting een grotere zelfredzaamheid binnen de groep. De grootste zorg ligt op dit moment bij de groep transgenders, en de steeds jonger wordende eigen groep. Ook een steeds groter probleem vormen migranten met eenzelfde problematiek als de eigen doelgroep, die zonder geldige papieren vrijwel uitgesloten zijn van reguliere hulp, maar een zekere vorm van hulp toch nodig hebben. Nog een grote zorg richting de toekomst is het per 2019 stoppen van het Linkage project, waardoor de toekomst van de meeste banen binnen deze sector op de tocht komen te staan. Ook werden we een aantal keer gewezen op het bestaan van Chances for Life, een zusterorganisatie 'hier om de hoek', die we als we kans zagen zeker moesten bezoeken. De compleet ingevulde vragenlijsten zullen als bijlage bij het jaarverslag van Stichting Sanjay Ganpat Brouwer 2017 worden toegevoegd, na met de geënquêteerden nog eens grondig te zijn nagelopen en daar waar nodig

gecorrigeerd en aangevuld. Een kwartiertje later dan gepland doken we in de reeds gereed staande taxi, na eerst nog even snel een groepsfoto te hebben gemaakt. Na het moeten betalen van 30srd aan deze vervangende chauffeur ... volgde een veel lekkerder broodje ei dan die rare bamisoep van gister, en voor beide ambassadeurs een snelle douche. Klaar om naar de eerste filmavond te gaan.

Na meer dan een half uur vergeefs op Sharda's zoon te hebben gewacht, die ook via zijn moeder niet te bereiken bleek, hebben we de helpende hand van de buurvrouw/verhuurster maar gevraagd; of ze aub een taxi voor ons wilden bellen, wat gelukkig werd gedaan. Nog steeds ruim op tijd gearriveerd bij de filmavond, die werd gehost door de Ambassadeur van de USA, maakten we kennis met o.a. Roaul Franker en Faisel Tjon A Loi, de coördinator van Pride Month Suriname en de voorzitter van Stichting LGBT Platform Suriname, die we de volgende ochtend gingen bezoeken. Na een aantal gratis drankjes en een behoorlijk indrukwekkende film, gezien de thematiek en vrij directe relatie met hoe JGB zijn leven heeft geleid, maar ook diverse leuke korte ontmoetingsgesprekken met andere leden van onze doelgroep, werd door de locatie een taxi voor ons gebeld, en rolden we moe maar voldaan rond middernacht ons reuzenbed weer in.

Donderdag 12 oktober 2017

- bezoek **Suriname men United**, Oude Charlesburgweg 63, +597 411 087, contactpersoon: 13.30 (- 16.00) uur (?)

Onze hoofden nog altijd vol met de enorme hoeveelheid aan informatie van gisteren, besloten we het vandaag iets rustiger aan te willen doen, zeker wat betreft het verzamelen van nog meer informatie. Suriname Men United, die nog steeds nergens op had gereageerd, hebben we via FB gemeld dat de eventuele afspraak, door het uitblijven van een reactie van hun kant, deze middag sowieso niet meer door kon gaan, met als enig overgebleven optie een afspraak voor de volgende middag. Na de buurvrouw op haar ochtendloopje naar haar groentetuin nogmaals voor de hulp van de vorige avond te hebben bedankt, vroegen we haar of we haar de komende dagen nog een aantal keren mochten vragen een taxi voor ons te bellen, waar we best voor wilden betalen (werd 20 srd) wat ook zonder die vergoeding graag zou worden gedaan, maar dat vonden wij te gek. Na ook nog een bosje klaroen (bladgroente) van de buurvrouw te hebben gekocht, wat we die avond in ons appartementje wilden klaarmaken, en Shiva via zijn moeder een draai om z'n oren te hebben gegeven (zoon moet niet tegen zijn moeder liegen om zijn kont uit de eigen tekortkomingen te draaien, BAH!) werd keurig op tijd door de buurvrouw een taxi voor ons gebeld, en verschenen we keurig op tijd en als eerste bij de afspraak met Stichting LGBT Platform Suriname, waar we korte tijd later door Faisel werden begroet en binnen uitgenodigd. Na Elma te hebben gewezen waar ze een plasje kon doen, werden we gevraagd wat we wilden drinken en in een soort vergaderzaaltje geparkeerd.

Nog voor we goed en wel alle drie een stoel hadden gevonden, en de kopjes koffie voor ons op tafel waren gezet, voegde ook Raoul Franker zich bij de groep en waren we compleet. Wat volgde was vooral een informeel gesprek, waarin na een korte ronde van voorstellen door Faisel het één en ander over het LGBT Platform Suriname werd verteld. Dat het sinds eigenlijk pas begin dit jaar een echte stichting, dus een rechtspersoon geworden was, met Faisel Tjon A Loi in de functie van voorzitter aan het stuur. De focus van het platform ligt vooral bij het verbeteren en verbreden van zowel de wettelijke status, als de acceptatie van de LGBT Gemeenschap binnen de eigen gemeenschap(en). De problemen die hierbij worden ondervonden zijn enerzijds onvoldoende middelen, zowel financieel als feitelijke mankracht, de nog niet geregelde wettelijke status voor LGBT's en de sociaal economische slechte toestand van het land, wat in veel gevallen reflecteert in de leefomstandigheden van de eigen groep, inclusief de financiële ruimte bij bijvoorbeeld ook sponsors. Afsproken is dat we via de mail proberen op papier te krijgen wat beide stichtingen voor elkaar kunnen betekenen, waarbij het elkaar op weg helpen binnen de eigen doelgroep in Suriname en in Nederland, vanuit een zelfde vanzelfsprekendheid als voor onze reis begon al door beide partijen werd opgepakt, de toekomstige basis voor een samenwerking zou kunnen zijn. Om hiervan een voorbeeldje te geven: terwijl met Faisel alle plichtplegingen omtrent het overhandigen van de loterijgelden en de gelimiteerde handgemaakte prints werden uitgevoerd, werd door Raoul voor ons per WhatsApp een afspraak met Chances for Life gemaakt, voor volgende week woensdag 13.00 uur, inclusief adres, telefoonnummer en alles, en ja dat hielp toen dus echt ;-). Nadat ook de Hello Gorgeous magazines en een fotoboek PROUD@.NL waren overhandigd, werd tijdens het buiten roken van een peukje een taxi voor ons gebeld, wat rond een uur of twaalf moet zijn geweest. Op naar een volgend familiebezoekje op de centrale markt.

De rest van de dag wilden we benutten door een beetje te relaxen, om te beginnen dus bij Sharda op de centrale markt. Het plan was om lekker boodschapjes te doen, en lekker thuis te koken straks, inclusief iets bedenken voor het bereiden van die klaroen. Voor de rest moesten we niets dus wilden we ook niet teveel doen. Het werden een paar heerlijk gezellige uurtjes bij Sharda didi, inclusief het regelen van de voorgenomen boodschappen en een lichte lunch, waarna we door Sharda en Bharat rond 15.00 uur bij ons appartement werden afgezet. En genietend van precies dat te doen wat we hadden bedacht, en verder helemaal niets, kwam aan deze toch ook wel weer redelijk productieve maar ook heerlijk relaxte dag een eind.

Vrijdag 13 oktober 2017

- bezoek en **INFOSTAND SSGB Coming out Stories en Speed-date** event, Broki, 19.00 - 21.30 uur, contactpersoon Raoul Franker

Wakker geworden met vervelend nieuws vanuit Nederland: Sanjay's tante Alma in Suriname was overleden, waarvan we sinds onze aankomst al wisten dat het waarschijnlijk niet lang meer ging duren. Na mijn schoonfamilie in Suriname op de hoogte te hebben gebracht, en gecondoleerd, kregen we toch het lang verwachte bericht terug van Suriname men United: het ging hen helaas niet lukken voor vanmiddag, dus wie weet tot een volgende keer. Door ons gesprek gister bij het Platform, waren we zelf ook al min of meer tot de conclusie gekomen dat deze organisatie niet echt ons grootste prioriteit verlangde, dus hadden we de rest van de dag weer bijna voor onszelf. En tot we vanavond met een infostand bij het Speeddate Event moesten verschijnen, bleek de vrijgekomen tijd uiterst welkom voor het kunnen verwerken, en doorspelen, van alle informatie omtrent de crematie van tante Alma, die plaats zou vinden op 15 oktober, dus overmorgen al. Twee hele lieve schoonzussen die alles wel voor je willen doen, mochten nu voor mij doen wat ik amper twee weken eerder voor hen in Nederland had gedaan: het regelen van bloemen, het maken van de stukken en het schrijven van de linten, voor de crematie van alweer een familielid van de Ganpat-tak. De vijfde op een rij in amper 2 jaar tijd.

Keurig opgeruimd en uitgerust verschenen we ruim op tijd bij Broki aan de Waterkant, de locatie van het speeddate event. Omdat alleen de eigenaar nog maar aanwezig was, dronken we ons eerste uit-biertje maar even bij de burens, met uitzicht op de locatie van Pride Month evenement. Bij het constateren van voldoende bewegingen aan de overkant van het tussenliggende strookje water, vervoegden wij ons bij de eerste vroege feestgangers. Het voelde namelijk meer alsof er een feestje ging gebeuren, in plaats van een redelijk serieus evenement (?). Na het hebben geschud van inmiddels een aantal bekende handen, legden we onze spullen voor de infostand maar bij de hoek van de merchandising neer. Het zag er misschien best wel goed uit, maar voelde vooral een beetje rommelig. Omdat ik geen idee had wanneer ik mijn praatje zou moeten doen, wat me gister bij het Platform was verteld (dat ook ik voor een mijn Coming Out Storie in het lijstje stond) bemande Elma onze 'stand'. Er werden ook wel degelijk diverse gesprekken met bezoekers door Elma en mij gevoerd, en ook over het kunnen geven van je mening via het invullen van onze vragenlijst, maar concreet leverde het weinig informatie op. Ook werd ik op geen enkele manier opgeroepen om mijn verhaal te doen, wat ik ook wel prima vond, maar dit geeft wel ongeveer het vrij ongestructureerde sfeertje van deze avond aan. Als klap op de vuurpijl, maar niet één die je wilt, kreeg ondergetekende een urenlange huilbui, die pas onder controle kwam nadat we ietwat dronken en ver na middernacht door een taxi thuis waren afgezet. Een laatste biertje, en toen ging het lampje uit.

Zaterdag 14 oktober 2017

- bezoek [Slagbal toernooi](#), Kennedy stichting, 11.00 - 18.00 uur

Zwaar belemmerd door alle emoties en drank van het avondje hiervoor, werd ik gewekt door een App van Usha didi, of ze nu bij ons langs kon komen alsjeblieft, wat natuurlijk kon. In een poging mijn ogen open te krijgen middels een sterk bakje koffie, met op de achtergrond het geluid van een nog heerlijk knorrende mede-ambassadeur, ontving ik rond 9 uur in de ochtend Usha didi, die niets wilde eten of drinken maar wel allemaal wilde plannen en heel veel vragen had. En zoals dit schrijven nu hopelijk op u overkomt, zo ervoer ik het toen ook. Uiteindelijk kwamen bijna alle wilde plannen via Google in de prullenmand terecht, maar werd wel alles rond de crematie van morgen alvast gepland. Het lastigste was echter boven water krijgen wat wij na morgen nog allemaal moesten doen, in een poging nog een vrij moment te prikken om als familie een dagje uit zwemmen te kunnen gaan, of zoiets (een evenement dat eigenlijk voor deze dag stond gepland, het was namelijk Sanjay en mijn trouwdag en dus ook de dag dat we vorig jaar de helft van Sanjay's as in Suriname hebben uitgestrooid). Uiteindelijk bleek maandag de enige nog werkbare optie te zijn, voor het plannen van dit familiedingetje, wat ook meteen maar afgesproken werd. Na in de laatste fase van dit grappig vage ochtendbezoek door een weliswaar weer rechtop lopende, maar nog lang niet wakkere Elma te zijn begroet, die binnen 10 minuten bedwelmd door de warmte weer naar binnen in het gearconditioneerde appartement verdween, nam Usha afscheid met een Abun, en we zouden elkaar de volgende ochtend vroeg wel weer zien.

Omdat het deze dag echt knetterheet was, en geen van onze beider katerige iets oudere lijven dit echt trok, leek het ons verstandiger om lekker rustig thuis te blijven om uit te kateren, ook in de voorbereiding naar dat crematiedingetje van morgen, en alle mogelijke emoties die daarbij kunnen opspelen. En zo gezegd, zo gedaan, en na alleen het tijdstip en het adres voor ons bezoek aan beeldend kunstenaar Overdo Berghoud per App voor aanstaande dinsdag te hebben vastgelegd, lagen deze twee mensjes echt heerlijk vroeg op bed, waar één van de ambassadeurs de hele dag al amper vandaan te krijgen was, maar dat is haar vergeven.

Zondag 15 oktober 2017

- bezoek **LGBT Give Back event**, Huize Ashiana, 08.00 - 18.00 uur (wij 10 - 12 ongeveer)

- memorialmiddag met de familie, Sanjay stempelen op T-shirts etc.

Omdat we al rond 07.30 uur door Usha zouden worden opgehaald, de hoofdreden achter het gister niets meer willen doen, stonden we allebei rond 07.00 uur al helemaal klaar. Een Appje met 'Sorry ik ben nog even bezig, kunnen jullie zelf een taxi pakken naar de Chinese markt?', de reden achter het hele vroege programma, het voor de crematie nog willen bezoeken van de familiekraam bij de zondagse markt aan de Wilhelminastraat, werd door het door Usha zelf bellen van een taxi handig en snel weer opgelost. Een keurig snel droppen op de gewenste plaats, een altijd vrolijk en hartelijk weerzien met Sanjay's neefjes Rushenjo en Umesh, een tip top ontbijtje bestaande uit een mix aan Chinese dimsummetjes, een paar barra's van Usha didi en een smoothie van neef Rushenjo, en het begin van deze zondag had

niet hartelijker kunnen verlopen. Twee prachtige bloemstukken wachten op ons in Usha's bus, die ons alledrie rond 10 uur, inclusief de bloemen, bracht naar de plek waar het afscheidsritueel voor tante Alma ging plaatsvinden.

We waren, zo bleek, eigenlijk best wel vroeg, en na de bloemen aan de familie te hebben overhandigd zochten we een stoel een beetje achteraan, maar ook een beetje vooraan op het terrein. Het inbouwen van een soort escaperoute, indien dit nodig zou mogen zijn. Gelukkig kwam snel nadat we waren geland niet Anna al op ons af, één van de vele dochters van de overleden tante Alma, waar we vorig jaar diverse keren een bezoekje hebben gebracht. En ja, dan voel je echt dat je hier familie hebt, en weet je dat je niet anders kon dan nu hier te zijn. Het arriveren van Bharat en Sharda, die meteen bij ons aanschoven, maakten dit toch ook altijd een beetje rare, want op zekere leeftijd altijd met de dood te maken hebbende familiegevoel compleet. Een blijkbaar ingefluisterd: regel even dat ze bij dat Give Back Event worden gedropt, leverde bij Elma via Sharda en bij mij via Bharat binnen 5 minuten na aankomst de oplossing al van ons vervoer naar het volgende evenement, dus konden we ons de rest van deze ochtend richten op de Hindoestaanse afscheidsceremonie voor onze neus, die in realiteit niet eens zo veel verschilde van de afscheidsdienst van Hellen, een paar weken hiervoor in Nederland. En eigenlijk sterker nog, zeker door het en in Nederland en in Suriname mogen bijwonen van deze zeker van een afstand gezien bijna mystieke samenkomst van Hindoestaanse mensen, rond de dood en dus het afscheid nemen van een familielid/geliefd persoon, dan vind ik eigenlijk dat deze bijeenkomsten ontzettend hetzelfde gevoel geven, en ook min of meer hetzelfde inhouden, dan bij het op een gereformeerde manier afscheid nemen van de doden in een gereformeerde dienst.

Na op gepaste wijze 'gedag' tegen tante Alma te hebben gezegd, werden we keurig rond de lunch bij bejaardentehuis Asiana afgezet. Hier zou vandaag een Social Give Back Event van de Pride Month Suriname plaatsvinden, het aanleggen van een irrigatiesysteem in de groentetuin van de bewoners, waar zeker Johan, gezien zijn achtergrond, absoluut zijn handen voor wilde laten wapperen, wat ook best goed is gelukt. En terwijl Elma, geassisteerd door een zeer jonge maar ook zeer welbespraakte assistente, zorg droeg voor voldoende vocht voor iedereen, had Johan een heel grappig gesprek met één van de met ons meewerkende medewerkers van Asiana, een kokkin. In reactie op een beetje boorzaagsel met een beetje zwarte verf dat op Johan's witte shirtje viel vroeg deze mevrouw aan hem: "Wordt uw vrouw niet boos als uw shirt zo vies wordt?" Wat ook meteen een soort van indicatie gaf dat de relatie tussen Elma en Johan niet altijd even makkelijk in te schatten was. Het antwoord dat hij gaf, wat de dames inderdaad wel eventjes deed schrikken, maar ook echt even deed nadenken: "Nou, ... mijn man is vorig jaar overleden, dus die gaat er niets meer over zeggen hoor." Na de dames hun moment van bezinning te hebben gegund, kon Johan hen vertellen hoe belangrijk het feit dat hij officieel met Sanjay was getrouwd, wat in Nederland dus kan, niet alleen voor hun leven samen, maar zeker ook voor de hele afhandeling rond Sanjay's nalatenschap, van essentiële invloed is op zijn leven nu. Een mooi open gesprek was het prachtige gevolg, waarbij (natuurlijk?) soortgelijke verhalen uit de

eigen familie werden aangehaald. Een toch nog aangeboden rituele wassing met kruiden werd door Johan vriendelijk afgewezen, maar dit voorval laat dus wel mooi zien, hoe het samenkomen in om het even welke setting al bij kan dragen tot een mooi open gesprek, en een klein beetje meer begrip en respect hebben voor elkaar. Mooie energie om deze dag mee te mogen afsluiten, na keurig door Raoul bij ons appartement te zijn gedropt.

Maandag 16 oktober 2017

vrij, - bezoek **Kunstacademie (?) / kunstenaar Overdo Berghout**

Alle goede voornemens voor deze dag werden op een grote bult geveegd, want deze dag was om te relaxen en verder he-le-maal niks.

Dinsdag 17 oktober 2017

Er is er 1....

- bezoek **Kindertehuis Parelhuis**, tehuis voor HIV positieve kinderen, 10.00 - 12.00 uur
contactpersoon: Saskia Rado (directeur) +597 8627274

- bezoek **Discussieavond**, geen pers, Residence Inn, 19.00 - 21.00 uur.

En ja er was iemand jarig vandaag, wat alleen gisteravond heel even werd gevierd. Na thuiskomst van Parabello werd namelijk door Umesh een heerlijke verse watermeloen-smoothie gemaakt, wat met een scheutje Borgoe rum echt fantastisch lekker was. Meteen hierna werd door Usha didi nog verse bakka bana met pindasaté gemaakt, wat het duo aan voor-verjaardagstoetjes heel mooi completeerde. Toen we het appartement weer voor ons zelf hadden, wat rond een uur of elf moet zijn geweest, maakte we snel een foto van Johan in zijn Pride Month Suriname cadeautjes, die door Elma speciaal voor dit doel op de eerste filmavond waren aangeschaft, staand voor de knalroze muur in ons appartement. De waarschijnlijk meest gaye verjaardagsfoto's die ooit van hem zijn gemaakt. Maar dit was zijn verjaardag dus konden we de rest van deze dag 'gewoon weer aan het werk'.

Voor op ons eerste werkbezoek konden gaan werd eindelijk telefonisch contact gezocht met het Kindertehuis Parelhuis, voor het eventueel voor vanmiddag of morgenochtend nog kunnen regelen van een bezoek. Helaas gaf een stem aan de andere kant van de lijn te horen dat dit nummer niet in gebruik was, waarover nog moet worden uitgezocht wat de oorzaak is geweest. Voor ons zelf was de conclusie echter snel getrokken: blijkbaar was ons programma voor deze reis echt goed genoeg gevuld, waar het Parelhuis dit jaar niet meer bij hoefde. Na een snel ontbijtje kon daarom rond half 10 een taxi worden gepakt naar kunstenaar Overdo Berghout. Een kunstenaar die door Johan op Facebook was gespot.

Na een half uurtje rijden arriveerden we in een rustige nette buitenwijk van Paramaribo, waar Overdo samen bleek te wonen met een ook al schilderende vriendin, een soort van twee voor de prijs van één. Beiden hadden twee jaar geleden de kunstopleiding aan het Nola

Atterman instituut afgerond, de enige kunstopleiding in Suriname, en exposeerden en verkochten ook al regelmatig samen en ook apart. Van beide kunstenaars werd een deel van de meest recente werken bekeken, en met beide werd gesproken over wat we mogelijk voor en met elkaar zouden kunnen doen. En omdat sommige mensen graag zelf een verjaardagscadeautje kopen, kocht Johan meteen een klein werk van Overdo. Deels omdat dit de enige echte support voor een kunstenaar is, het kopen van zijn of haar werk, maar ook om aan de Go Gallery te kunnen laten zien, als mogelijk uitgangspunt voor een eventuele samenwerking in de zeer nabije toekomst. Na ruim een uur werd het bezoek weer afgerond, met volgens mij alleen maar blije mensen, en lieten we ons, na onderweg nog 1 x te hebben gepind, voor het laatst deze vakantie door een taxi bij Sharda afzetten op de centrale markt.

Tot de discussieavond van vanavond hadden we nu even niets te doen, dus bleven we heerlijk bij Sharda rondhangen. Twee op de markt gekochte maaltijden gingen mee naar huis. Een lichte lunch werd ter plekke nog genoten. En na voor Elma nog een paar oorbellen in de stand van Sharda te hebben gekocht, werden we voor de laatste keer deze reis door mijn schoonzus en haar man naar ons appartement gebracht. Dag dag en tot volgend jaar, het jaar dat Sharda misschien al met de kippenshop op de centrale markt zal zijn gestopt.

Heerlijk genietend van een paar uurtjes even niets, en lekker vroeg warm kunnen eten door het meegebrachte voer, vertrokken we rond kwart voor zeven 's avonds richting discussieavond, die plaats vond in het Residence Inn Hotel. Een hotel dat gedurende de hele maand oktober, tijden de hele Pride Month Suriname dus, een speciaal tarief hanteert van slechts 70 srd per persoon per nacht, wat omgerekend slechts rond de 8 euro is ... Door meer en meer bekende mensen werden we begroet, en met weer meer mooie nieuwe mensen werden interessante gesprekken van alle aard gevoerd. De discussieavond zelf liet best een flink aantal knelpunten zien waar de lgbt-gemeenschap in Suriname mee te maken heeft. Een deel hiervan is dusdanig het directe gevolg van de culturele en sociaal maatschappelijk structuur en geschiedenis van het land, dat hier door blanke mensen uit Nederland moeilijk over mee te praten valt. Wij beperkten ons aandeel in deze avond dan ook tot twee paar luisterende oren, en zinvolle gesprekken voeren met over het algemeen zeer betrokken mensen. Rond middernacht bracht een laatste taxi van deze dag ons thuis, en lagen twee zeer tevreden ambassadeurs niet heel veel later te knorren in hun grote reuzenbed.

Woensdag 18 oktober 2017

- bezoek **filmavond**, host Nederlandse ambassade, Theater unique, 19.00 - 22.00 uur

Net als eigenlijk de hele week al het geval was, bracht ook de discussieavond van gister weer zoveel stof tot nadenken dat we even rustig de tijd namen om goed te kunnen nadenken

over hoe we het bezoek van deze middag aan Chances voor Life moesten plannen of inrichten. De impact die het individueel invullen van 4 vragenlijsten bij het Pluspunt Suriname op ons had gehad, vandaag precies een week geleden, had weliswaar erg veel informatie opgebracht, maar was ook van dusdanig zware aard geweest, dat we dit de rest van de week niet meer wilden doen, wat ons ook voor dit bezoek de beste aanpak leek. We wisten sowieso niet wie of wat we gingen zien, alleen maar met wie de afspraak was gemaakt. De tot nu toe erg succesvol toegepaste 'zo open mogelijke' instelling, leek daarom ook hier weer de beste benadering.

Keurig op tijd door een taxi op de afgesproken locatie afgezet, belanden we bij het pand van Foundation Chances for Life. Een pand met dusdanig veel functies in één gebouw, dat we daar zo tijdens de rondleiding iets meer over gaan vertellen. Na echter een medewerkster of bezoeker achterna te zijn gelopen, die snel naar binnen was gegaan toen ze ons had herkend bij het uitstappen van de taxi, belanden we door een open voordeur in een soort van kantoor-tafel-gedeelte van een redelijk groot ogend pand, waar we met onze handen vol aan goodies, tenminste Johan dan, door alweer een aantal inmiddels bekende gezichten werden begroet. De jongedame die voor ons was weggevlucht vroeg waar we voor kwamen, en wees een plek waar Johan zijn armen legen kon. En terwijl in een kantoor/kamertje in dezelfde ruimte, na eerst keurig op de afgesloten deur te zijn geklopt, ons arriveren werd gemeld, namen beide ambassadeurs de ruimte en haar energie in zich op, en keken elkaar met een brede glimlach aan. Er waren namelijk een behoorlijk aantal mensen in het pand, zowel liggend op de bank, als poetsend in de keuken, als kantoortje spelend achter een computer, als druk doende met het onderling bespreken over misschien wel een project, en natuurlijk die iemand of mensen in dat kantoortje, dat de energie die van al deze mooie mensen naar ons uitstraalde ons dusdanig warm verwelkomde, dat Elma zich spontaan naar Johan uitte met: "Nou dit is het hè?" Een korte lach en een enigszins ontvullend: "Zullen we niet eerst even met deze mensen praten, voor je nu al conclusies trekt?", alles op een hen welbekende, ietwat samenzweerderige toon, bracht samen met een: "Ja u mag meekomen hoor" de realisatie terug bij beide ambassadeurs, dat het nu volgende gesprek inderdaad het hoofddoel was van dit bezoek.

Binnengelaten in het kantoor, waarvan alleen de afmeting al liet zien dat deze organisatie het welbevinden van haar cliënten veel belangrijker vindt dan het comfort van veel kantoorroimte voor haar management, werden we ontvangen door Tania Kambel, CEO van Chances for Life en nog twee, waarschijnlijk medewerkers. Drie tip top verzorgde en prachtig mooie vrouwen, die deze twee in vakantieklaren gestoken Hollanders een prima zetel boden, een hoekje op bureautje wezen voor de meegebrachte spullen, en voor elk een koud glas water brachten. Toen alles en iedereen zijn plek gevonden had zat ik naast/tegenover Tania aan haar bureau, met Elma weer naast mij en tegenover de andere gesprekspartners. En na de gebruikelijke maar zeer welgemeende welkomstwoorden en bedankjes voor ontvangst, legde Johan uit wat Stichting Sanjay Ganpat Brouwer voor organisatie is. Over hoe onze stichting is ontstaan na Sanjay's overlijden, en wat Johan en Elma hun persoonlijke

motieven binnen onze stichting zijn. En bijvoorbeeld over de functie van de eigen Collectie Stichting Sanjay Ganpat Brouwer binnen onze (huidige) fondsenwerving, inclusief een uitleg over het doel van deze eerste reis van Stichting Sanjay naar Suriname. Een samenvatting van wat we tot nu toe hadden gezien en meegemaakt rond dit voorstelrondje af. Ons voorstel om vooral achteraf de inhoud van het gesprek goed op papier te krijgen, middels onderling overleg en communicatie via de mail, zodat we ons 'gewoon' konden concentreren op een open en informatief gesprek, zonder bang te hoeven zijn dat later iets niet wordt vermeld, werd zowel begrepen als bijna toegejuicht.

Wat volgde was een rustige maar ook zeer bewogen uiteenzetting van alle activiteiten van Foundation Chances for Life. Voor het grootste deel gefinancierd, net als het Pluspunt Suriname, door het Linkage project en het Global Fund, terwijl het geven van workshops aan andere groeperingen door het management van Chances for Life, vaak in opdracht van de overheid, soms ook een klein duitje in het inkomsten-zakje doet. Maar hoe het na het stoppen van Linkage project verder moet? Drie paar vragende ogen en idem opengevouwen handen vertelden ons genoeg. De foundation beheert o.a. de Gemeenschap Save Space voor haar cliënten, de plek waar wij nu waren, waar ze iedere dag tussen 07.00 en 19.00 uur terecht kunnen voor gratis eten, gratis drinken en een plek om veilig te slapen, waarvoor op een overdekt terras een aantal matrassen waren neergelegd. En naast dat voor haar cliënten, die grotendeels uit jongere sexwerkers bestaat, die platgezegd allemaal verstoten zijn door de eigen achtergrond, vaak op basis van problemen rond de acceptatie van de genderidentiteit, een gezondheidsprogramma en Hiv-testprogramma met een inpanidige medische post beschikbaar is, leven deze veelal dakloze jongens meisjes en transgenders, met een grote gevoeligheid voor verslaving, met o.a. de dagelijks struggle dat zelfs de politie lang niet altijd goed is voor de eigen veiligheid. Cliënten die derhalve in de gevangenis zijn beland, worden twee keer per week door Chances for Life bezocht en voorzien van een voedselpakket. Ook wordt er twee keer per week, op dinsdag en donderdag, gekookt voor een groep van 100 à 120 mensen, met veelal dezelfde problematiek als de eigen doelgroep, die uit veiligheidsoverwegingen samen op de begraafplaats woont. Situaties waar je als 'Hollanders' vooral heel erg stil van wordt. Gelukkig leek er ook een klein sprankje van hoop, in de vorm van een toekomstig project met een mogelijk partner met een huis en grond in Commewijne. Het idee is om voor die groep cliënten die best de straat zouden willen en kunnen verlaten, maar bij God niet weten waar ze anders naartoe moeten dan naar het CSS van Chances for Life, een soort van zorghuis te creëren met o.a. de mogelijkheid tot deelname aan een eigen kleinschalige landbouwproject, ter ondersteuning van bijvoorbeeld ook het eigen voedselprogramma. Een initiatief dat laat zien waar het volgens Tania met Chances for Life, maar bijvoorbeeld ook met het Pluspunt Suriname, meer en meer naartoe zal moeten gaan: het ontwikkelen van inkomsten genererende activiteiten, o.a. ter voorbereiding op de niet zo hoopvolle vooruitzichten met betrekking op de financiële toekomst.

Ter afronding van dit zeer indrukwekkende gesprek, waarbij een zeer open en groothartig 'alles' voor de eigen doelgroep willen doen een voelbare gemene deler was in dit kantoor, werden als vrije interpretatie van de eigen vragenlijst door de ambassadeurs nog slechts twee vragen gesteld: Wat zouden jullie doen met een klein geschonken geldbedrag, en waar zouden we jullie op een andere manier mee kunnen helpen, in plaats van het eventueel sturen van dat kleine beetje geld? De antwoorden die we kregen waren even concreet als ook bijzonder, waar we in de hoofdstukken [7. Alle bevindingen op een rij](#) en [8. Conclusies en aanbevelingen](#) iets uitgebreider op zullen terugkomen. In de kern echter samengevat zou het beetje geld dat zou kunnen worden gedoneerd het liefst (door Tania, indien gevraagd) voor een deel aan het verder ontwikkelen en verbeteren van een Detoxprogramma voor haar doelgroep worden besteed, met voor het andere deel als praktische bestemming een aanvulling op het huidige voedselprogramma. Op de vraag waarmee we anders dan met een beetje geld kunnen helpen, waren de inspirerende antwoorden o.a.: - Het sturen van diverse hulpgoederen, zoals hygiënisch textiel en houdbare etenswaren - Het delen van eventueel beschikbare detoxprogramma's uit Nederland, gericht op herintegratie van de doelgroep in de maatschappij en het helpen voorkomen van terugvallen - Het op enigerlei helpen met het realiseren van een stukje positieve mindset bij de cliënten. Misschien door, net zoals wij bij Stichting Sanjay Ganpat Brouwer doen, kunst als medium in te zetten? Bijvoorbeeld in de vorm van een aantal kunstgerelateerde workshops in 2018, als Stichting Sanjay Ganpat Brouwer Suriname weer bezoekt? Een antwoord dat, eerlijk toegegeven, rechtstreeks geïnspireerd was op wat de Collectie Stichting Sanjay Ganpat Brouwer voor functie heeft binnen ons eigen huidige fondsenwervingsbeleid, door alles wat hierover deze middag was verteld. Het allermooist zou het dan ook zijn, als uit die workshops die volgend jaar worden gegeven ook nog enige vorm van financieel voordeel kan worden gehaald, als potentiële superstimulans voor de nu nog potentiële deelnemers. Dit omdat een dergelijk project, workshop of concept, om met behulp van kunst je eigen leven een positieve draai te geven, zeker voor deze specifieke en verder vrijwel kansloze groep jonge mensen, wel eens één van de weinige manieren zou kunnen zijn op een werkelijke verbetering van de eigen levensomstandigheden, hoe klein de positieve bijdrage van zo'n workshop hieraan ook mag zijn.

Na ook hier de meegebrachte cadeaus te hebben overhandigd, werden we zelf door een onverwacht positief gebaar behoorlijk van ons stuk gebracht. Terwijl door Tania ergens een portefeuille vandaan werd geplukt zei ze zo ontroerd te zijn door ons verhaal, waarmee natuurlijk het verhaal van Stichting Sanjay werd bedoeld, dat ze ons toch heel graag een paar euro's wilde geven, die al een tijdje op een moment als dit leken te hebben gewacht. Omdat dit geld moeilijk op een andere manier kon worden uitgegeven, en ja ze snapte absoluut onze welgemeende geluiden van protest, verzocht ze ons toch echt heel vriendelijk om deze € 35,- alsjeblieft te willen aannemen, in het volste vertrouwen dat wij er sowieso iets goeds mee gingen doen. Een gebaar dat onmogelijk kon worden geweigerd, maar wel aan de belofte kon worden gekoppeld, er werkelijk alles aan te zullen doen om dit geld, het liefst

voorzien van vele nullen, zo snel mogelijk op enigerlei wijze terug naar Suriname te zullen sturen.

Na een kleine rookpauze buiten, en een paar korte kennismakingsgesprekjes met terecht nieuwsgierige cliënten, die ook graag wilden weten wie we waren en wat wij kwamen doen, kregen we nog een rondleiding door het gebouw. Beneden meteen bij binnenkomst heb je dus een soort van kantoorgebied, met enorme tafel waar makkelijk 10+ mensen aan kunnen zitten, waar medewerkers en bezoekers o.a. gratis gebruik kunnen maken van computers en internet. Dit gaat over naar een open loungegebied, met twee heerlijk grote hangbanken en een TV. Via een schuifdeur in de open lounge ruimte kun je naar het achterliggende overdekte terras, waar de matrassen voor overdag te vinden zijn. Waar, net als bij de banken in de lounge ruimte, ook gretig gebruik van werd gemaakt. Via dezelfde open ruimte kun je naar de open keuken, en vandaar weer door naar een grotendeels aan het zicht onttrokken binnenplaats / achtertuin, waar cliënten bijvoorbeeld hun was konden hangen om te drogen, nadat ze hier gratis gebruik konden maken van een wasmachine, waar ook vandaag weer dankbaar gebruik van werd gemaakt. Terug door de keuken kun je via een gangetje naar de inpandige medische kliniek, wat niet groter dan een piepkleine slaapkamer bleek te zijn. Maar, en zeker dankzij een dagelijks aanwezige medische team, toch redelijk goed leek te functioneren. Terug door het gangetje kon je ook naar een soort van hal, met een trap naar boven, waar in een, zeker vergeleken met beneden, kale lege ruimte met slechts twee computers en twee tafels, de overige kantoorfuncties en bijbehorende medewerkers van Chances for Life waren ondergebracht. Terug beneden kon je ook via het gangetje naar een soort van open dubbele garage, waar bijvoorbeeld de wasmachine te vinden was, inclusief een paar van haar gebruikmakende bezoekers, die op ons moment van bezichtiging toch een beetje ruzie leken te hebben met het apparaat, wat kundig en snel door Tania werd opgelost. Nog even met iedereen die dit wilde graag op een groepsfoto, wat slechts gedeeltelijk werd toegejuicht, en aan dit indrukrijke werkbezoek kwam alweer een eind. De vraag of er misschien een taxi voor ons kon worden gebeld, werd opgelost met een taxirit door de verpleegkundige naar ons appartement. Al met al een bezoek dat zoveel indruk heeft gemaakt, dat we hier niet voor niets later nog even op terugkomen.

Na een kostelijke maaltijd van door Usha klaargemaakte en langsgebrachte krabben in kerrie-kokossaus, waren we na een paar laatste biertjes om het af te leren, een lekker koude douche en een bijna laatste keertje omkleden klaar voor onze tweede filmavond. Een filmavond die anders dan oorspronkelijk gedacht, door de Franse in plaats van de Nederlandse ambassade werd gehost. Een verwelcoming door, inmiddels, best een behoorlijk aantal bekende lieve mensen, het simpele gevolg van alle mooie ontmoetingen en 'oprecht in elkaar geïnteresseerd zijn' gesprekken die zijn gevoerd, begaven we ons al snel onder het genot van een aangeboden biertje richting de filmzaal. Een inleiding die ietwat rommelig verliep, en een Franse ambassadeur die niet heel erg goed was te verstaan, wat ook aan ons zelf kan hebben gelegen, luiden een film in die eigenlijk meer een documentaire was. Allemaal levensverhalen van wat oudere Franse mannen en vrouwen, die vertelden

over hun eigen seksuele revolutie en Coming Out. Eigenlijk stuk voor stuk best vermakelijke, aandoenlijke en bij tijd en wijle ook verbazend herkenbare verhalen 'van alle tijd' over rebellie en onderdrukking, waar iedereen per definitie zijn of haar eigen pad in vinden moet. De intensiteit echter van de afgelopen week, in combinatie met het iets te trage tempo van de film, maakten dat zowel Elma als Johan voortijdig de zaal verliet, wat gelukkig heel normaal gedrag in Suriname lijkt te zijn. Waar het publiek tijdens een film sowieso veel explicieter en uitbundiger reageert dan men ooit in Nederland zou doen. Nog een laatste drankje, een paar laatste gesprekjes, het schudden van een aantal laatste handen, met bij een aantal de toevoeging: "Tot morgenvroeg". Een opnieuw door de locatie voor ons gebelde taxi bracht ons lekker op tijd terug naar het appartement, waar twee best vermoeide ambassadeurs voor een laatste nacht hun reuzenbed opzochten, waar ze ongetwijfeld heerlijk hebben gedroomd, over deze erg indrukwekkende maar nu ook bijna afgelopen reis.

Donderdag 19 oktober 2017

- bezoek [Parea Suriname](#), Costerstraat 27, 10.00 - 12.00 uur, contactpersoon [Raoul Franker](#)

[En we vliegen weer terug naar Amsterdam](#)

Voor we naar het laatste werkbezoek van deze reis gingen, van waaruit we door Usha naar het vliegveld werden gebracht, moesten we alles nog inpakken voor de reis terug en werd rond 05.30 uur al opgestaan, zodat ook op deze laatste ochtend allesbehalve moest worden gehaast. Een ontbijtje in tweevoud op basis van de laatste restjes, de laatste kopjes koffie op ons terras. Nog even aan de buurvrouw vragen wat haar naam en adres precies is, zodat ik de beloofde tomaten- en paprikazaadjes vanuit Nederland kan opsturen. Een laatste dank u wel, de koffers naar de weg, en een allerlaatste keer een taxi laten bellen deze reis. Op weg naar ons allerlaatste werkbezoek bij Parea Suriname, een organisatie van gay professionals.

Er volgde een zeer hartelijke ontmoeting en dito open en informatief gesprek. Onze gesprekspartners waren Raoul Franker, secretaris van Vereniging Parea Suriname, de man die net als dit gesprek, van ver voor ons vertrek tot op de laatste dag van deze reis, ook nog zoveel meer afspraken en ontmoeting voor ons geregeld heeft, dat een gepast: "hartelijk bedankt Raoul!" hier zeker op zijn plaats is. Drs. Juan M. Pigot, voorzitter van Vereniging Parea Suriname, die we niet alleen op diverse locaties en evenementen van de Pride Month mochten ontmoeten, maar die ook samen met Johan en al die andere mooie mensen heeft geholpen bij het aanleggen van het irrigatiesysteem voor Huize Asiana. En Winston O. Lieveld, directeur van Stichting Parea Suriname. De man die als enige voor ons vertrek de toegezonden vragenlijst helemaal had ingevuld en retour gestuurd, waardoor bijvoorbeeld het Kinderterhuis Parelhuis boven water kwam. Een gesprek dat in dezelfde ruimte plaatsvond als de eerdere ontmoeting met Raoul en Faisel, toen beiden in de functie van vertegenwoordigers van Pride Month Suriname en Stichting LGBT Platform Suriname. Een

ruimte waar dus duidelijk veel beleid ontwikkeld wordt voor de lgbt-community in Suriname.

Na ook hier weer twee lekkere kopjes koffie te hebben gekregen vertelde Juan ons dat Vereniging Parea Suriname in 2014 door Raoul, Sharon en Juan was opgericht, die allemaal middels studie en werk ervaring in het buitenland hadden opgedaan, en na terugkomst in Suriname samen het idee opvatten om 'iets voor de samenleving terug te willen doen'. Zoals bijvoorbeeld het willen helpen bij het oprichten van een school, vanuit de gedachte dat een goede opleiding voor iedereen de beste basis is. En hoewel er ook ideeën waren over het misschien wel willen organiseren van feestjes en of evenementen, en er eerst nog in vrij algemene termen werd gedacht, kwam de focus meer en meer op lgbt-gerelateerde onderwerpen en projecten te liggen, met het doel om deze onderwerpen en projecten, anders dan de meeste andere binnen de lgbt-gemeenschap in Suriname actieve organisaties, van bovenuit de samenleving te willen aanpakken, middels o.a. contacten met diverse ministeries en ambassades, en het inzetten van ieders wereldwijde netwerk. De vereniging viel op en groeide best wel snel, en werd ook meer en meer door binnen- en buitenlandse partijen gevonden, onder andere voor advies en het mede organiseren van lezingen, exposities en evenementen, waar een speciale werkmarm voor werd opgericht, de Stichting Parea Suriname, met Winston aan het roer. En hoewel de functies bij Vereniging Parea Suriname vrijwilligersfuncties zijn, en de controle over het reilen en zeilen van Stichting Parea Suriname ook rust bij de vereniging, kan de stichting ook op projectbasis worden ingehuurd, naast dat ook zelf evenementen worden georganiseerd, ook op commerciële basis, waardoor er voor Winston soms een grotere en soms een kleinere vergoeding beschikbaar is. Het op de politieke agenda krijgen van lgbt-gerelateerde kwesties, zoals het geregistreerd partnerschap, zeker met de verkiezingen van 2020 alweer in zicht, ziet Parea Suriname zowel als een uitdaging als haar prioriteit. Na een kleine verkenning rond de vraag waarbij beide organisatie elkaar van dienst zouden kunnen zijn, zowel nu als in de nabije toekomst, en een heerlijk losse uiteenzetting van onze kant, over onze onderlinge band en de relatie van ons beiden in de functie van ambassadeurs voor Stichting Sanjay Ganpat Brouwer, en ook aan dit laatste werkbezoek kwam alweer een eind. Afsproken is dat ook aan Parea Suriname de inhoud van dit gesprek ter verificatie zal worden voorgelegd, waar het daar waar nodig kan worden gecorrigeerd en of aangevuld, wat als een bijlage aan het jaarverslag van Stichting Sanjay Ganpat Brouwer 2017 zal worden toegevoegd.

Een laatste peukje voor de deur. Een laatste biertje op een terras met uitzicht op dit pand, met alweer hartelijke begroetingen door hele lieve mensen die we tijdens deze reis al ergens hadden ontmoet. Een klein uurtje later dan afsproken was, maar nog altijd ruim op tijd, pikte Usha ons rond 13.00 uur op. Een allerlaatste "Hartelijk bedankt en tot volgend jaar", en gas voor de laatste rit van deze reis. Nog even een biertje halen voor onderweg, Johan die tijdens het plassen langs de kant van de weg nog door mieren aangevallen werd. Nog een allerlaatste keer door de douane, en het einde deze eerste reis van Stichting Sanjay Ganpat Brouwer naar de Pride Month Suriname was een feit.

7. Alle bevindingen op een rij

Om dit hoofdstuk enigszins overzichtelijk te houden zal per werkbezoek worden aangegeven wat er aan actuele informatie door de ambassadeurs ingewonnen is.

7.1 Pluspunt Suriname Een bezoek dat onder andere door het individueel vier keer invullen van de vragenlijsten een schat aan informatie bracht, waarvan de volgende de meeste indruk hebben gemaakt: - Het **kleine beetje geld** dat eventueel kan worden geschonken wordt het vaakst aan projecten voor de jongste cliënten toebedeeld. Van een keertje met z'n allen iets anders kunnen doen, iets extra lekkers voor even tussendoor, als een cursus ter verbetering van de zelfredzaamheid, tot het mooi kunnen afmaken van de Gemeente Save Space, wat nog net niet is gelukt. - De projecten die het vaakst genoemd worden indien hetzelfde geldbedrag aan een **zusterorganisatie** geschonken worden moet, zijn Chances for Life en Kinderthuis Parelhuis. - De **grootste problemen** worden ervaren bij - het slecht voorradig zijn van voldoende glijmiddel en HIV-testen, vooral de zogenaamde Swap-sneltesten, - het steeds jonger worden van de eigen doelgroep, die vaak te maken heeft genderproblematiek en om diverse redenen ook niet altijd even consequent is met haar medicijngebruik, - het toenemen van het aantal migranten zonder legitimatie, die weliswaar precies dezelfde noden hebben als de eigen doelgroep maar statutair alleen met een zekere omweg geholpen kunnen worden, waardoor bijvoorbeeld medicatie vrijwel niet te regelen is, - het onvoldoende aanwezig zijn van voldoende opvangplekken voor de doelgroep overdag, waardoor er onvoldoende ruimte aanwezig is bij cliënten voor het ontwikkelen van een positieve mindset richting de eigen toekomst, - het wegvallen van de financiering door het Linkage project vanaf 2019. - De **grootste focus** richting de toekomst zou moeten liggen op het vergroten van de zelfredzaamheid van de cliënten en het creëren van inkomsten genererende activiteiten voor zowel de cliënten als het Pluspunt Suriname zelf, ter voorbereiding op het wegvallen van het Linkage project per 2019. - De jaarlijkse **loterijopbrengsten** zouden ook aan meerdere partijen kunnen worden gegund. - **Tip en tricks** voor Stichting Sanjay Ganpat Brouwer: - het zorgen voor een levendige website en FB-pagina, zodat de doelgroep regelmatig positief geprikkeld wordt, het liefst op verschillende niveaus en op basis van diverse onderwerpen, - het te woord kunnen staan van de doelgroep in Suriname, het liefst in de eigen taal, mogelijk door het beschikbaar stellen van een tweelanden-simkaart, speciaal voor onze stichting, die door een vrijwillige ambassadeur in Suriname wordt bemand.

7.2 Stichting LGBT Platform Suriname Een stichting die zich richt op het verbreden en verbeteren van zowel de wettelijke status als de algehele acceptatie van de lgtb-community in Suriname. Bovendien zijn in dit platform veel van de binnen onze doelgroep in Suriname actieve organisaties verenigd, die gezamenlijk, maar onder de paraplu het LGBT Platform Suriname, elk jaar zorg dragen voor de, vanaf dit jaar, Pride Month Suriname. A hell of a job, maar diep respect voor hoe breed en divers dit evenement ook in 2017 weer is opgezet.

7.3 **Overdo Berghout** Een jonge kunstenaar uit Paramaribo die door Johan op Facebook is gespot. En misschien niet meteen het soort mens of organisatie die men in dit rijtje plaatsen zou, maar toch een potentieel grote aanwinst voor zowel de Collectie Sanjay Ganpat Brouwer, als voor een kunstproject dat mogelijk komend jaar al binnen onze doelgroep in Suriname wordt uitgerold.

7.4 **Discussieavond** Een avond waarin je op diverse manieren te horen kreeg hoe verschillend het leven in Suriname is, en op hoeveel punten dat leven letterlijk veel zwaarder is, dan in ons goed verzorgde Nederland. Veel positieve woorden ter stimulering van de zelfredzaamheid van iedereen, zoals: probeer aub eerst je studie af te maken en zoek naar een eigen baan, zodat je jezelf kunt redden en minder afhankelijk wordt van bijvoorbeeld de familie, mochten er ooit problemen rond (het uiten van) je geaardheid ontstaan. Nog een nadenkertje dat uitgesproken werd: zonder dat alle hetero's ook gaan vinden dat alle rechten, plichten en kansen in een land moeten gelden voor iedereen, dus ook voor lgbt's, blijft het erg moeilijk om deze gelijkheid te realiseren. De slavernij werd namelijk ook niet afgeschaft omdat alle slaven bleven protesteren, maar omdat voldoende invloedrijke blanke mensen vonden dat slavernij echt niet langer kon.

7.5 **Chances for Life** Omdat bij deze erg indrukwekkende organisatie erg veel van de informatie die reeds bij het Pluspunt Suriname met ons was gedeeld nog eens bevestigd werd, met als grootste verschil dat we hier ook kennis konden maken met aantal aanwezige cliënten, wat de besproken problematiek van de doelgroep nog invoelbaarder maakte, beperken we ons bij de opsomming van alle informatie die we deze middag mochten inwinnen, door slechts een lijst van concreet geuite hulpvragen te benoemen. - Het sturen van hulpgoederen zoals houdbaar voedsel en hygiënisch textiel (ondergoed en handdoeken). - Het sturen van hulpprogramma's rond alles wat met verslavingszorg te maken heeft. - Het daar waar mogelijk helpen ondersteunen in de zoektocht naar en het ontwikkelen van inkomsten genererende activiteiten, daar waar mogelijk gericht en gekoppeld aan het streven te kunnen bijdragen aan een positievere mindset van de cliënten richting de eigen toekomst, - Het indien mogelijk op een zelfde wijze inzetten van kunst, zoals Stichting Sanjay doet, om tot een zelfde soort positievere mindset van de cliënten te kunnen komen, met daar waar mogelijk gekoppeld aan een financiële stimulans, hoe klein deze ook mag zijn. - En mocht het op enigerlei wijze mogelijk zijn om te assisteren bij de ontwikkeling van het besproken project in Commewijne, dan zou dat ook zeer welkom zijn.

7.6 **Parea Suriname** Een stichting en vereniging in één, die zich vooral op het hoogste niveau inzet voor het welzijn en een betere rechtspositie van de lgbt-community in Suriname. Wat soms vanuit andere organisaties binnen de doelgroep het verwijt oplevert dat men iets elitair overkomt, of overkomen kan, omdat men te weinig op de 'echte' werkvloer wordt gezien. Een verwijt dat ook wel bekend is bij Parea, maar de keus om op dit niveau te willen opereren is niet voor niets gemaakt en werpt ook absoluut haar eigen vruchten af. Zo hebben ze bijvoorbeeld met meerdere partijen gewerkt aan de realisatie van een Health

Clinic met Sexual Health Poly, zodat mensen ook na hun werk naar een poli kunnen komen voor consultatie en eventuele testen. Het enige moment waarop men nu zichzelf kan laten testen is tussen 10 en 12 's ochtends. Maar hoe leg je aan je baas uit dat je naar de prik-poli moet? Slechts een goedkeuring van bovenaf, waarop inmiddels een aantal maanden wordt gewacht, en dit bijzonder goede initiatief kan meteen van start. De beste kans om elkaar in de toekomst te ondersteunen ligt waarschijnlijk in het zoveel mogelijk delen van informatie, inclusief het daar waar mogelijk openen van de wederzijdse netwerken voor elkaar, zodat iedere organisatie de kans krijgt om zo breed mogelijk te worden geïnformeerd en ondersteund, om binnen de eigen doelstellingen zo goed mogelijk te kunnen blijven presteren.

8. Conclusies en aanbevelingen

Een **conclusie** die over de hele linie kan worden getrokken is dat de nood in Suriname op bijna alle vlakken dusdanig hoog is, dat elke hulp die wel kan worden geboden ook echt meer dan welkom is. Het feit dat Johan zelf Hiv-positief is en uit ervaring weet wat de prostitutie en de gevangenis betekenen, maar ook het levende bewijs is dat je leven bij deze foutjes echt niet hoeft te stoppen, is tijdens de hele reis een zeer verbindende factor gebleken, net als alle andere gedeelde werkervaring van uw beide ambassadeurs, vooral met betrekking op 'de onderkant van de samenleving'. Het feit dat Stichting Sanjay Ganpat Brouwer vanuit Nederland opereert, met een bestuur en ambassadeurs die ook voor het grootste deel nog Nederlanders zijn, wordt vrijwel overal eerder als een voordeel dan als een nadeel gezien. Omdat Nederlanders o.a. beter in staat zouden zijn zich te richten op de grote lijnen, in plaats van te verzanden in de sores van alledag. Omdat Stichting Sanjay Ganpat Brouwer onmogelijk iedereen in Suriname helpen kan, ook niet uit haar eigen doelgroep, liet het inventarisatieteam van deze reis zich voor haar aanbevelingen leiden door de vraag: waarmee kan Stichting Sanjay Ganpat Brouwer met zo weinig mogelijk geld het grootste, structurele verschil maken, inclusief middels het kunnen delen van haar kennis en contacten. En het liefst met daar waar mogelijk het inzetten van (het idee achter) de eigen collectie kunst.

De **aanbevelingen** die we op basis van alle bevindingen, en de leidende vraag ter inventarisatie kunnen doen:

- Voor alle vier bezochte organisaties in Suriname geldt dat een toekomstige samenwerking niet alleen gewenst is, maar zelfs noodzakelijk, om tot een optimale besteding van het eigen beperkte budget van Stichting Sanjay Ganpat Brouwer te kunnen komen.
- De grootste kans om met het beperkte budget van de stichting daadwerkelijk en structurele steun aan onze doelgroep in Suriname te kunnen bieden, ligt bijvoorbeeld in het maandelijks financieren van een gesponsorde doos vol met hulpgoederen aan het CSS van Foundation Chances for Life, waarbij het CSS van het Pluspunt Suriname eventueel kan aanhaken.

- Voor het zo breed mogelijk kunnen ondersteunen van onze doelgroep in Suriname wordt geadviseerd, vanwege de impact die de Pride Month op onze doelgroep heeft, om ook volgend jaar de loterijopbrengsten te doneren aan het LGBT Platform Suriname, als bijdrage ter medefinanciering van de Pride Month Suriname 2018.

- De meest voor de hand liggende verdere samenwerking met zowel het LGBT Platform Suriname als Parea Suriname, en natuurlijk net zo goed met het Pluspunt Suriname en Foundation Chances for life, zal kunnen bestaan uit het delen van elkaars kennis, netwerken en projecten, met als doel om daar waar mogelijk, bij een optimale wederzijdse ondersteuning, tot een optimaal kunnen behalen van ieders afzonderlijke, maar juist ook vaak gedeelde doelstellingen te komen.

- Al het geld dat Stichting Sanjay Ganpat Brouwer na de bovenstaande aanbevelingen nog te besteden heeft zou moeten worden besteed, of worden gereserveerd, ter ondersteuning van projecten ter ondersteuning van de zelfredzaamheid binnen onze doelgroep in Suriname, inclusief het helpen creëren van een positiever zelfbeeld en enig toekomstperspectief voor de allerarmste groep. Een advies waarbij ook het modulaire karakter van de eigen collectie kunst een prima invulling geven kan, aan juist dit helpen creëren van enig toekomstperspectief voor deze verder zeer kansarme groep. Een advies dat samen met het delen van de projectplannen die reeds voor de terreinen van Sanjay's ouders zijn gemaakt, ter ondersteuning van het verder kunnen ontwikkelen van de plannen van Chances for Life m.b.t. het project in Commewijne, wel eens een van de weinige echte lichtpuntjes richting de toekomst kunnen opleveren, voor de groep die nu de minste kansen heeft.

- Omdat het mogen uitdelen van o.a. de Hello Gorgeous magazines erg werd gewaardeerd, en er op dit moment geen structurele beschikking over dit soort bladen in Suriname is, wordt voorgesteld om, bijvoorbeeld in combinatie met de toch al te verzenden maandelijkse doos aan gesponsorde hulpgoederen, dit soort bladen periodiek te blijven sturen, ter informatie en ondersteuning van onze doelgroep in Suriname.

9. Financiële verantwoording

Omdat het inderdaad vrij ondoenlijk is gebleken om voor elk taxiritje een bonnetje te vragen, en er ondanks het niet hoeven aanschaffen van een telefoon- en internetbundel toch nog behoorlijk veel grote en kleine bedragen ten behoeve van de afspraken voor de Stichting tijdens deze reis door de ambassadeurs uitgegeven zijn, wordt voorgesteld om de pinbon van het Consulaat Generaal van de Republiek Suriname voor het aanschaffen van de toeristenkaarten voor zowel Johan Ganpat Brouwer als voor Elma de Wolf, ter waarde van precies € 60,-, als kwitantie voor het door de Stichting beschikbaar gestelde geldbedrag van exact dezelfde grootte toe te voegen aan de administratie.

10. Ondertekening

Amsterdam

datum: 30 november 2017

Johan Ganpat Brouwer

Elma de Wolf